

ZVONČEK

L.
X
X
X
V
II.

Š
T
E
V.
5.

1935

1936

Vsebina petega zvezka

	Stran
1. B. V. Radoš: Mi smo koledniki... Pesem	97
2. Vinko Bitenc: Čudodelni orebi. Abesinska pravljica. Ilustriral Fr. Podrekar	98
3. Davorin Dilca: O znamenitih smučarjih	101
4. Franjo Čiček: Kako so Solatniki gledali morje	103
5. Janez Rožencvet: Leto. Zima	105
6. Tatjana Obersnelca: Tonček v maharadževi zakladnici	109
7. Kdaj bodo opice gradile hiše?	111
8. Polička športnega strička	112
9. Smučarja z jeleni v kraljevem lovišču v Spodnji Krmí. Fotografski posnetek	113
10. Tone Golob: Nekaj o dolgoušcu	114
11. Dr. Fran Bradač: Ali je to mogoče, gospod? Poljska narodna	114
12. Pavle Flerč: Pavliha. Ilustrira Fr. Podrekar	116
13. Kalina Malina — Pavla Hočevarjeva: Mornarjev sin	118
14. Iz mladih peres. Nikolaj Koritnik: Kako je škrat koso klepal. Maščevanje	120
15. Zastavice za brihtne glavice. Nagrade	Tretja stran ovitka
16. Stric Matie s košem novic	Četrta stran ovitka

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG »ZVONČEKARJEV«, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrť leta 750 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

Zvoček

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 37 • JANUAR 1936 • ŠTEV. 5

Mi smo koledniki . . .

*Mi smo koledniki mali,
hodimo od hiše do hiše
voščiti srečo tistim,
ki se nasmejala jim ni še.*

*Pesmi vesele pojemo,
čefudi smo zraven lačni;
v pesmiš radost je za druge,
nam pa vsi dnevi so mračni.*

*Toplih besed si želimo,
pa so največkrat osorne,
smej in veselje pričaramo,
le za darove borne.*

*Mi smo koledniki mali,
sirote, otroci bedni;
srečo bi radi prinesli —
pa smo sami je potrebni . . .*

Čudodelni orehi

(Abesinska pravljica)

»Srečen tisti, ki mu je kdaj v življenju dano, stopiti na sveta tla svetega mesta Aksuma,« je pravila stara sužnja Moabit svojemu varovancu, dečku Teferiju, ki jo je verno poslušal.

Saj mu je dobra, ljubezniva Moabit, njegova nekdanja pestunja, že tolikokrat pripovedovala vsemogoče zgodbe, čudovite pravljice in dolge povesti, toda še nikoli se nobene besede niso tako vtisnile v njegovo srce kakor te.

Da, srečen bi rad postal deček Teferi, tako srečen, da bi od svoje sreče lahko dal tudi materi in očetu, ki se morata boriti z bedo, revščino.

Nekoč je bil oče imeniten gospod, spoštovan in bogat ras.* Pa se je hudo zameril cesarju, ker se je zoperstavljal njegovemu ukazu in je zato prišel v nemilost.

Od takrat se je naselilo gorje v očetovem domu. Deček Teferi je čedalje bolj spoznaval to gorje. Vroče si je želel, da bi že kaj kmalu postal velik in močan, da bi mogel pomagati svojim roditeljema. Hotel je iti do samega cesarja in ga prositi milosti. Toda sužnja Moabit ga je posvarila:

»Ne hodi, sonce mojega gospoda! Cesar bi te ne uslišal, pač pa bi te dal ukleniti in vreči v najglobokejšo ječo.«

* ras = knez

»Pa mi povej, kje je tisto sveto mesto Aksuma?« je vprašal Teferi z žarečimi očmi svojo varuhinjo.

»Oh, to je pa daleč, sinko, zvezda naše hiše. Nikoli bi ne prišel tja, puščava bi te pogubila, visoko gorovje bi ti zastavilo pot, ubil bi se v skalovju. A če bi vendar prišel pred sveto mesto, vanj bi ne mogel, ker —«

Sužnja je umolknila in pobožala dečka po ogljenočrnih kodrastih lasih.

»Zakaj molčiš?« je vprašal deček; »povej mi do konca, dobra Moabit.«

»Ne mogel bi, pravim,« je po kratkem premisleku nadaljevala sužnja, »ker si še premlad in bi ne znal odgovoriti na težka vprašanja, ki bi ti jih zastavil zmaj pred svetim mestom. Brez vsakih sredstev bi ostal zunaj na polju, prepuščen divjim zverem in moskitom, a slednjič bi te zmaj še raztrgal.«

Teferija so bila sama ušesa.

»Jaz,« je zašepetal, »jaz bi znal odgovoriti zmagu, ali verjameš, Moabit?«

»Ne bi znal, ne morem verjeti tega, zlato mojih dni. Mnogo se jih je že odpravilo na pot proti daljnemu svetemu mestu, a nobeden ni dospel in le malokateri so se vrnili. Tudi ti bi se več ne vrnil, Teferi.«

Stari sužnji so se prikradle solze v oči, deček Teferi se je nekam zamislil.

Nato se je kmalu odpravil spat. Toda zaspal ni. Čakal je, da so vsi pospali, nato se je tiho dvignil z ležišča.

Njegova varuhinja, sužnja Mozabit, je v nasprotnem kotu mirno sopla.

Teferi si je ogrnil plašč in po prstih odšel iz hiše.

preko ramen, in privlekel iz nje polno prgišče orehov.

»Na, spravi,« je dejal, »to so čudodelni orehi. Z njimi se boš prebil skozi vse nevarnosti na dolgi poti.

Ko je stopil na dvorišče, je v mesečini zagledal sključenega, bradatega moža, kako je nepremično stal ob drevesu.

Deček Teferi se mu je pogumno približal.

»Kaj iščete tukaj, neznani mož, odkod vas je pripeljala pot?« je vprašal.

»Odkod?« je mirno izpregovoril starček. »Tega ne izprašuj, ker ne bi razumel, čeprav bi ti povedal. Prišel sem zaradi tebe. Vem, da se odpravljáš na dolgo, težko pot, pa sem ti prinesel nekaj, kar te bo obvarovalo vseh nezgod.«

Pri tem je starček segel z roko v popotno bisago, ki mu je visela

A najdebelejšega med njimi hrani do konca potovanja. Potreboval ga boš za dosego svojega cilja.«

In še preden se je strmeči deček mogel zahvaliti starčku, je ta že izginil.

»To je bil sam nebeški ras,« je pomislil Teferi, spravi orehe in stopil v stajo. Tam je odmotal mezga, ga zajahal in oddirjal z njim v mesečno noč.

Brez prestanka je jezdil naprej in naprej po nepreglednih planotah in stepah abesinskih.

Tretji dan pa je bil že tako utrujen, da se je komaj še držal na mezgu. Razjahal je torej in se razgledal naokoli, da bi kje našel

kakšno človeško bivališče. A nikjer ni bilo žive duše.

Teferija sta mučila silna žeja in glad; tudi mezeg je od utrujenosti komaj stal na nogah. Zemlja je bila vsa izsušena, nobenega izvirka nikoder, da bi se deček napil, nobenega drevesa s sočnimi sadeži, da bi si potešil glad.

Tedaj se je spomnil na orehe, ki mu jih je bil podaril neznan starček.

Izvelkel je enega iz torbe pod plaščem, ga strl in pozobal jedro.

Na mah se je začutil okrepcanega, nova moč mu je zaplala po žilah.

Ozrl se je in zagledal na mestu, kamor je bil vrgel orehove lupine, bister studenček. Teferi se je ves srečen sklonil in se napil vode. Tudi mezga je nasitil z enim samim orehom in ga napojil pri studenčku.

Vesel in pokrepčan je spet zajahal žival in se odpravil dalje.

Pot je vodila skozi puščavo. Kakor daleč je segal pogled, same peščene planjave. Sonce je neusmiljeno palilo z neba. Teferi je bil kar omamljen od vročine. Ko je legla noč nad pokrajino, se je ozračje toliko ohladilo, da sta deček in mezeg laže dihala.

Prispela sta do zelenice. Teferi je privezal mezga ob drevo, sam pa je legel ob njem, da bi počival.

Komaj je legel, je zaslišal iz dalekave rjoveče glasove, ki so prihajali vedno bliže.

»Zveril!« je s strahom zašepetal deček in že skočil pokonci. Napeto je gledal v smer, odkoder je prihajalo rjovenje. Zdaj je bilo že čisto blizu in Teferi je v medlem lunem svitu zagledal dve živali, ki sta dirjali naravnost proti zelenici. Bila sta lev in levinja.

Teferi se je v trenutku spomnil na besede neznanega starčka. Začel je nekaj orehov in čakal. Zveri sta se približali na kakih deset korakov in obstali. Lev je široko odpiral gobec in se pripravljajal za naskok na žrtev.

Tedajci je deček vrgel pripravljene orehe proti zverima. Kakor bi trenil sta se lev in levinja obrnila in rjoveč izginila odondod.

Naslednjega dne se je Teferi na mezgu odpravil dalje. Kmalu je zagledal pred seboj velikansko gorovje, čigar navpične stene so zapirale pot kakor ogromna vrata.

Deček je skoraj obupal. Spet je použil oreh, pričaral z lupinami vodo iz zemlje, se napil in napojil mezga. Ves preroben in z novimi močmi se je napotil navkreber.

Po dolgi hoji sta z mezgom prispela do vrha. Krasna dolina se je razprostirala na drugi strani gorovja. Po vsej dolini so bile raztrezene bele koče.

»Ah!« je vzkliknil deček, »to bo gotovo sveto mesto Aksum, cilj mojega potovanja, kraj, kjer bom našel srečo.«

Kmalu sta bila z mezgom v dolini. Pred vhodom v mesto je stržil velikanski zmaj. Iz oči mu je švigal ogenj, iz širokega žrela so mu prihajali nerazločni glasovi.

Deček Teferi je ves trepetajoč stal pred zmajem, za uhelj je držal mezga.

»Kaj hočeš ti tu, človeček?« je zagolčal zmaj s človeškim glasom.

»Prišel sem iz daljnih krajev in bi rad obiskal sveto mesto,« se je opogumil deček.

Zmaj se je zakrohotal.

»Dobro; samo prej mi moraš odgovoriti na neko vprašanje. Če mi ne odgovoriš pravilno, te pri priči raztrgam.«

»Kar vprašaj,« je dejal deček, ki mu je rasel pogum od minute do minute in je pri teh besedah stisnil v pest najdebelejši oreh, ki mu je še ostal.

»Povej mi,« je pričel zmaj, »koliko parov nog, koliko parov rok in koliko prstov imajo skupno ljudje in živali v tem mestu.«

Deček je pomislil, dvignil roko in vrgel oreh v odprto žrelo zma-

jevo, ki je bilo polno strašnih, ostrih črnih zob.

Zmaj se je spačil, zarjul. Ogromno telo se je streslo, še nekaj krčevitih sunkov in nestvor se je mrtev zvalil po fleh.

Tedaj so prihiteli iz mesta ljudje. V silnem navdušenju so obkoleli dečka, ga v sprevodu odpeljali v mesto in ga slavili kot svojega rešitelja.

Deček Teferi je postal najvišji knez in obenem najvišji duhovnik svetega mesta Aksuma.

Poslal je po svoja roditelja, ki sta ga že objokovala kot mrtvega. In vsi so bili srečni.

Tako je torej deček Teferi dosegel tisto, po čemer je hrepenel, namreč srečo, ki je malokateremu smrtniku dana v polni meri.

D a v o r i n D i l c a

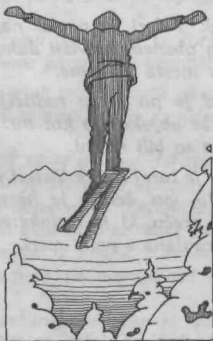
O znamenitih smučarjih

Vsi zimski športi, pa naj si bo to drsanje, sankanje ali smučanje, so lepi, zdravi in privlačni in srečen in zadovoljen je lahko tisti, ki more čim več časa preživeti v snežnobeli in čarobni zimski naravi. Veliko veselja in svojevrstne zabave nam nudi že sankanje; drsanje po gladkih ledenih ploskvah pa je očarljivo in osvežujoče za vsakogar, ki mora mnogo sedeti. Vse to pa prekaša smučanje, kjer se lahko neovirano gibljemo na lahkih smučeh. Smučarju je pozimi odprta vsa prekrasna zimska narava, posebno če je foliko izvežban, da ga ne

ovirajo ne hribi ne doline, ne zasneženi gozdovi in goli, s snegom pokriti grebeni; smučji ga nosijo po zimskem rajju kakor na perotih.

Sedaj pa poglejmo, kaj so že vse presmučali najboljši smučarji sveta! Na prvem mestu moramo omeniti velikansko smučarsko turo, ki jo je napravil v znanstvene svrhe pokojni polarni raziskovalec Roald Amundsen na južni tečaj in nazaj. V 99. dneh je Amundsen prehodil s svojim moštvo na smučeh približno 5000 kilometrov. Pri tem se je moral v veliki meri boriti z naravnimi težavami: z neprehodnimi ledeniki in silnim mrazom. Na tej ekspediciji se je moral povzpeti 3000 metrov visoko, nedvomno je, da je moral imeti s seboj odlično vztrajne in utrjene ljudi, kakršne je najti samo pri severnih narodih Evrope. Ta Amundsenova pot na smučkah na južni tečaj nima primere v zgodovini smučanja.

Najviše je prišel s smučmi dosedaj Anglež Holdsworth, ki je v angleški ekspediciji na velikanske gore pogorja Himalaje leta 1931. dosegel 7160 metrov visok vrh. Največji tekmovalni uspeh na smučeh pa je dosegel pred 52 leti — še danes ga ni nihče prekosil — neki Laponec, ki je tekmoval v vztrajnostnem teku l. 1884. in presmučal 220 kilometrov dolgo progo v nekoliko več kot 19 urah, to se pravi, da je vozil nekaj hitreje od 11 kilometrov na uro.

Najhitrejši smučar v vztrajnosti pa je bil dosedaj Finec Antio, ki je l. 1901. pretekel 30 kilometrov dolgo progo v 1 uri in 16 minutah; smučal je torej s povprečno brzino 16'9 kilometra na uro. Nič manj važna pa nista uspeha Švedov Hedlunga in Utterströma, ki sta tek na 90 kilometrov opravila v 5 urah in 33 minutah (proga je bila torej trikrat daljša!), to je 16 kilometrov na uro. Značilno in neverjetno je skoro, da sta prišla oba hkrati na cilj. Žreb je moral odločiti, priznal je zmago Hedlungu, toda zadovoljen s tem ni bil niti Hedlung niti Utterström. Razžagala sta zlato in srebrno kolajno, vsako na dve polovici, ter ju nato zopet spojila, tako da sta imela vsak pol srebrne in pol zlate kolajne.

Še nekaj o skokih na smučeh. Za dobre skoke ni toliko odločilno znanje, temveč je

bolj važna skakalnica, na kateri je možno doseči najugodnejše uspehe. Še leta 1895. so se Norvežani zadovoljili s skoki do 23 metrov; že v novejšem času so bili skoki nad 80 metrov prav redki, predlanskim sta pa brata Ruuda na Bloudkovi skakalnici pod Poncami v Planici dosegla najdaljša skoka 92 m (brez padca) in 96 m (s padcem). Ravno tam in ob isti priliki je dosegel avstrijski smučar Höll najboljšo srednjeevropsko dolžino 89 metrov. Vse to, kar se je takrat godilo v Planici, vam je gotovo še v dobrem spominu.

Kaj pa hitrost, ki jo lahko dosežejo smučarji? Skakači, ki skačejo nad 80 metrov daleč, letijo po zraku z rad 90 kilometrsko hitrostjo, hitrost, ki je na tleh, če niso nalašč za to prirejena, ne more nihče doseči. Najhitrejši v smuku je bil dosedaj avstrijski smučar Helmut Lantschner (ki je napisal tudi knjigo o svojih uspehih na smučkah). Ta je leta 1934. v gorski skupini Marmolate v južnotirolskih Dolomitih presmučal 3'5 kilometra dolgo progo z višinsko razliko 1250 metrov v 3 minutah in 29 sekundah; dosegel je torej povprečno hitrost 60 kilometrov na uro. Večjih brzin se prav točno ne da meriti, res pa je, da se da doseči še večja hitrost, toda samo po na poseben način prirejenih smučarskih progah in na nalašč za to opremljenih smučeh. Eno fako strmino imajo v St. Moritzu, znanem smučarskem raj v Švici, na kateri je dosegel dosedaj najboljši čas Avstrijec Gasperl, ki je na tisti strmini brzel s hitrostjo 136 kilometrov na uro.

To so pa številke, ki nam dajo že misliti. Toda kar potolažimo se; takih smučarjev, ki imajo take smučarske rekorde, je prav malo na svetu. Morda je pa ravno med vami, dragi Zvončkarji, ki željno gledate v nebo, pričakujete mehkega snega in na položnih gričkih vadite najnavadnejše smučarske like, kdo, ki ima prav takšne smučarske sposobnosti? No, pa na to se ne izplača misliti, glavno je, da je pozimi dovolj snega in da ima vsak smučar smučni na nogah, vse ostale umetnije bodo prišle tako kar same od sebe! Mar ne?

Kako so Solatniki gledali morje

Njega dni se je namenil oče Mrdun na božjo pot. Božja pot pa ni vsepovsod! To je vedel tudi oče Mrdun, ki je županoval tiste čase v Solatni vasi in je bil tako rekoč srce in glava Solatnikov, ki so sadili eno solato za vse in vso solato za enega.

»Božja pot je tam, kjer je lepa in čedna cerkev in se daleč gre ter se vidi nekaj,« je dejal oče Mrdun in jo je mahnil na Trsat pri Sušaku.

»Pa spominkov ne pozabite, oče Mrdun,« so vpili za njim Solatniki, ko so ga spremili na postajo in vlak.

»Bom, bratci, bom! To se pravi: Ne bom ne pozabil,« se je smehljajal oče Mrdun skozi okno ter se korajžno posadil na sedež, kakor se spodobi za župana. Pri sebi je imel hleb kruha in tri klobase, da bo krotil uporni želodec, da se ga pa ne loti kje omotica ali nezavest, je nosil seboj tudi dve steklenici vina.

»Vino ti priklene dušo,« je besedičil v vlaku, »pa če ti jo hudir še tako vleče iz telesa!«

Srečno je došel oče Mrdun na Sušak in na Trsat, kjer je opravil božjo pot in si privezal dušo. Nato se je ozrl po kramarjih in štacunarjih, kje bi bil kak primeren spominek za drage mu občane. Čudil se je bratom Hrvatom, ki so imeli vsi tako imenitno robo.

»Hudimana, za vsakega ne bom posebej kupoval,« se je kregal oče Mrdun sam sabo, »nekaj bo treba izbrati, kar bo za enega in za vse. To je poceni in narodno. V slogi je moč.« Je gledal in gledal, a nič ni bilo kaj prida. Pa je vrgel oči preko ceste in trga ter je zagledal morje, morje široko in prostrano, polno vode, prave pristne in mokre vode. Takšnega morja še ni videl noben Solatnik svoj živ dan ne.

»Kapa kosmata,« je vzkliknil oče Mrdun, »tole bom vzel. Da, mojdunaj, morje bom vzel, da bodo Solatniki lahko rekli: Krščenmatiček, morje smo videli.« Je stopil do obale in pogledal levo in desno. Pa je opazil, bistre so mu bile oči, da je obala precej visoko mokra, čeprav tam gori ni bilo vode, ne ve-tra, ki bi jo brlizgal kvišku.

»Kaj pa je to?« je vzkliknil, »ali je bilo prej več vode, bratje Hrvatje?« So mu razložili prijazni bratje, da morje vsak dan raste in pada. To da je plima in oseka.

»To prav za prav ni nič čudnega,« je dejal oče Mrdun, »razumem, kako to gre. Pri nas doma imamo mlako, ki ima iste muhe kakor vaše morje. Če ponoči dežuje, je zjutraj polna vode, če pa pripeka sonce, pa lahko brozgaš po njej kakor pujssek! Aha, to je plima in oseka. Hrkadibrka, to bo spominek, saj pravim, če ima človek srečo in pamet na pravem mestu. To bodo zijali Solatniki!« Ročno je pograbil obe steklenici. Prazni sta bili kakor sračje gnezdo v jeseni. Pa ju je napolnil z morsko vodo, eno do vrha, drugo do polovice. Jadrno je skočil na vlak in hajdi domov.

V Ljubljani je imel malo smolo. Zacarinili so mu sol v morski vodi. Osel je bil, zakaj pa je rekel, da ima v steklenicah morsko vodo. Raje bi bil rekel, da vozi slivovko ali terpentinovec. Sol da je monopol, so rekli, in on, Solatnik in še župan povrhu, tega ne ve? Drago je moral plačati sol, ki jo je imel v vodi. Ta sol mu je bila res zasoljena. Sicer se je oče Mrdun uprl in pošteno pljunil, tako je bil jezen. Pa kaj so mu rekli? Naj gre nazaj v Sušak in izlije vodo v morje, pa je zadoščeno pravici in zakonu. Da bi hodil nazaj? To bi se mu režali bratje Hrvatje in bi kvasilili po Sušaku, da je kradel sol v steklenice, a so mu v Ljubljani izkrtačili kosmato vest. Kaj hoče? Plačal je in še z bogom ni rekel. Jezen je bil kakor kuščar, ko je sedel v vlak in jo zavil proti zeleni Štajerski.

Kislo se je držal oče Mrdun, ko je pomislil, kako poceni je prišel

do krasnega spominka tam-le ob morju, pa ti pride kujon kranjski, nikdar siti, in ti zaračuna to, kar sploh ni njegovega.

»To je rop,« se je zadržal oče Mrdun, ko je stopil iz vlaka in se vračal na domača tla.

Solatniki so ga obkolili in nestrpno čakali, kaj da jim je prinesel žlahtni župan. Je postavil župan obe steklenici na tla in zavpil:

»Dragi vaščani, bratje Solatniki, kaj vidite?«

So Solatniki gledali obe steklenici in niso vedeli, kaj bi.

»Vidite, Solatniki prismojeni, da ne veste,« se je razveselil oče Mrdun, »to, kar gledate in ne poznate, je morje, morje, ki ga še niste videli, odkar tlačite travo po tem grešnem svetu. Pravo in čisto morje, ki sem ga zajel v obe steklenici in še carino sem moral plačati od soli, ki je ne vidite in ki je v morju, katero sedaj buči pred vami!«

»He, oče Mrdun!« se je oglasil eden Solatnikov, »kako pa, da je ena steklenica polna, druga pa ne?«

»Butec,« je rekel oče Mrdun, »vidiš, to je tisto, česar ne veš. To je plima in oseka. Ali razumeš sedaj, ha?«

Živžav mladih Solatnikov je poskočil k steklenici in vprašal: Oče Mrdun, kje pa so barke in ladje?«

»Barke in ladje? Hm, saj sem jim kazal steklenico, pa si nobena ni upala vanjo. Dobro so vohale, da potem ne morejo več nazaj. Ne gre vse na limanice, ne! Poznajo take tiče kakor smo Solatniki. Dã, dã.«

Leto

Z i m a

Suha cesta je skoro prašna in blatne kolesnice po gozdnih potih so zmrznile. Kjer so bile nekdanj v kolesnicah in kuttanjah lužice, so se napravile tenke skorje belega ledu, ki se zdrobe in zavzvene kakor steklo, če človek stopi nanje. Tudi ruša je zmrznila in travniki niso več mehki. Grudasti so in debela slana jih pokriva. Bukovo listje na obojni strani škriplje in poka pod nogami kakor poškrabljen platno, nekje vrešči vrana in drevje steza gole veje v sivo meglo, ki visi nad zemljo.

Že dober teden se skriva sonce za meglo. Tako je bolno, da mora imeti mir, in ker pritiska mraz, je tudi ozimni treba odeje. Neprijazni veter je potihnil, pusta megla se je nekoliko dvignila ter postala za spoznanje svetlejša, a popoldne se iztrgajo iz nje prve snežinke, ki počasi priplavajo na zemljo.

»Snež je, snež!« — pravijo zadovoljno tisti, ki so že pred dnevi rekli, da po snegu diši. In res je snežink čimdalje več. V mraku je cesta že narahlo z njimi prekrita, in če se bo vsipal vso noč, ga bo zjutraj že za dobrih pet prstov.

Ko se zjutraj zbudimo, se zavzamemo, da je vse tako tiho. Ne slišimo korakov ljudi in ropotanja voz po cesti. Ozremo se skozi okno: sneg duši šum. In še naletava.

Stopimo iz hiše. Mraz se je omilil in zrak je prijetno svež. Zdi se nam, da si je zemlja oblekla srajco, zakaj tla, strehe, veje in vse je že pokrtil sneg. Če se pa ozremo navzgor, je vse sivo in iz sivine se nam vsipljejo bele snežinke na lica, čelo in obrvi. Ravno za svetega Miklavža je to pot zapadel sneg in še manj bo mogel kdo spaziti, kdaj prinese sveti Miklavž dari.

Otroci so ta dan nestrpni in ugibljejo, ali jim bo prinesel, kar si žele.

Ta ali oni dvomi sam pri sebi, da je bil zadostj priden, in skuša zato zvečer z daljšo molitvijo popraviti, kar se še da. Potem upa, da bo svetnik bolj milostljiv, ter brž zaspí, zakaj dokler otroci čujejo, sveti Miklavž ne pride v hišo. Tedaj pokuka sveti Peter na zemljo. Ko vidi, da so otroci že pospali, pove svetemu Miklavžu, da se zdaj lahko odpravi.

Svetemu Miklavžu je Bog dovolil hoditi na predvečer njegovega godu na zemljo, ker je imel še za živa tako rad otroke, da jih še v nebesih ne more pozabiti. Zato jim vsako leto na ta večer prinaša dari.

Že prej je vse pripravil, kar je komu namenil, in za njim stoji truma angelcev s polnimi košarami sladkarij, jabolok, orehov, igrač, knjig, nogavic, čevljev, oblačil in drugih lepih reči. Na stečaj odpre sveti Peter nebeška vrata in sveti Miklavž se z angelci vred po oblakih odpravi na zemljo. Vso nebeško glorio bi videl, kdor bi se ozrl navzgor, preden se za njimi zapro nebeška vrata, ali tega se nihče ne domisli.

Ko prispe sveti Miklavž z angelci na zemljo, hodi po hišah, kjer spe otroci. Tiho pride, dene v nastavljene krožnike ali peharje svoja darila in tiho spet odide, da ga otroci ne slišijo. Le včasih se kakemu otroku od njegovega svetniškega sijaja in od zlatih perotí angelcev tako zablešči, da se začne dramiti. Ali komaj si pomane oči, ga sveti Miklavž že zapazi. V hipu opravi ter izgine. Spet je tema. Otrok misli, da se mu je sanjalo in zaspí vnovič. Šele zjutraj, ko na vse zgodaj plane iz postelje pogledat nastavljeni krožnik ali pehar, se prepriča, da je bil ponoči res sveti Miklavž v hiši. In on ga je skoraj videl!

Če prvi sneg zvodeni, je po sv. Miklavžu hudo puščobno. Sonce medli ali se pa sploh ne prikaže skozi goste megle. Zjutraj se pozno zdani in sredi popoldneva je spet mrak. Sreča, da so tedaj že knjige Mohorjeve ali Vodnikove družbe pri hiši in da bodo kmalu božične počitnice in prazniki. Otroci že štejejo dni.

O božiču imajo veselje, ko pomagajo očku jaslice postaviti. Mahu naberejo ali nakupijo in pastirce in ovčice izstrižejo, očka pa naredi na deski iz mahu hrib, pod hribom pa iz ljubja betlehemskega hleva. Mama je vesela, da so vsi tako zaverovani v jaslice, ker je vsaj pri njenem delu ne motijo. Ali ko so jaslice postavljene, jih pride tudi ona pogledat ter jih občuduje, ker so tako neizrečeno lepe. V hlevčku so Marija, Jezušček, sveti Jožef, pa osliček in voliček, smreke in palme se sklanjajo nad razdrapano, zameteno streho, po stezicah hite pastirčki k Jezuščku, ovčice se pasejo po zeleni planinici, vrh planine pa stoji slavno betlehemsko mesto, obdano z mogočnim zidom, ki se iznad njega dvigajo okrogle turške strehe in vitki stolpiči. Nad hlevom pa sije zvezda repatica in angeli oznanjujejo z višave mir ljudem na zemlji. Vse je natanko tako kakor tisto noč, ko se je Jezušček rodil.

Zdaj je treba jaslice še dejati tja, kjer imajo vsako leto svoj prostor, pripraviti lučke ter pospraviti smeti od dela, zakaj na praznik mora biti vse čisto in lepo pri hiši. Ker je mama že spekla potice in storila vse drugo, kar je za praznike treba, je za sveti večer že vse pripravljeno. V mraku pustimo delo, da ne onečastimo tega večera.

Božič je tih in svet praznik. Gospodar vzame ponev z žerjavico, strese nanjo kadila ter pokadi po hiši. Po vseh prostorih kadi in molji in za njim gre družina. Lepo je ta večer, in ker je Jezuščku na čast zapovedan post, jemo pred polnočnico samo potice, kuhane češplje, krlje in orehe. Krvavice in druge kolone jemo šele po polnočnici ali na sveti dan. Sveti dan je tako velik praznik, da ta dan še v vas nikamor ne gremo.

Tretji dan po Božiču je god nedolžnih otročičev, katere je velel hudobni kralj Herodež pomoriti, ko je slišal, da bo v betlehemskega hlevca rojeni Jezušček postal kralj, ter se je Herodež zbal za svojo krono in prestol. Ali ker je svetemu Jožefu angel rekel, naj zbeži z Marijo in Jezuškom v Egipt, je Jezušček ušel strašni moriji. Na ta dan

hodijo otroci tepežkat in imajo pravico, lotiti se odraslih. Še celo očka in mamo smejo ta dan s šibo udariti, kar sicer Bog varuj, ker bi se jim pri priči roka posušila.

Kogar se na tepežni dan otroci s šibo lotijo, se jim mora s kosom potice ali z novcem odkupiti. Tako veli stara pravica. To je lepa pravica in le škoda, da je reveži nimajo vsaj vsak teden. Precej bi jim pomagala.

Osmi dan po božiču začnemo po koledarju štetj novo leto. V mestih ljudje na večer pred novim letom hudo nore, obrekujejo staro leto in pozdravljajo novo. Malokdo pa se domisli, da smo staro leto vsaj preživeli, čeprav slabo, nihče pa ne ve, koga čaka v novem smrt. Ševeda, če bi se zatekel k čarovnijam, bi morda izvedel, ali tako početje je pregrešno in tudi nevarno. Kakšna groza bi ga lahko pretresla, ko bi zagledal samega sebe med mrlji prihodnjega leta! Zato je bolje, da človek od mladih nog časti svete Tri kralje. Ti mu potem napovedo njegovo zadnjo uro tako, da ne gre nepripravljen na oni svet.

Sveti Trije kralji so nekdaj prinesli Jezuščku zlata, kadila in mire. Prišli so pa v Betlehem iz različnih delov sveta ter s tem pokazali, kako bo še vesoljni svet častil betlehemsko dete. Zato jih tudi v jaslice postavljamo in služabniki vodijo za prvim konja, za drugim slona in za tretjim velbloda. Kralj Boltežar je pa črn, ker je prišel iz Afrike, kjer so od berača do kralja vsi črni.

God svetih Treh kraljev je trinajsti dan po Božiču in zadnji božični praznik. Že z novim letom je gospodar zapisal na vrata novo letnico in začetne črke njih imen + G + M + B, a za praznik Treh kraljev spečejo mati poprtnik, ki ga ne dobi samo družina, ampak tudi živina in kuretina, da bi se vse, kar je živega pri hiši, lepo in zdravo redilo. Ves teden prej pa hodijo od hiše do hiše koledniki, ki so oblečeni kakor Trije kralji in nosijo seboj na drogu zvezdo. Povsod zapojejo: Prišli so, prišli so sveti Trije kralji... ter pobirajo darove.

V mestih hodijo ljudje že od jeseni v gledališče, v kino, na koncerte in druge zabave. Na kmetih teh zabav ni in dosihmal bi tudi malokdo utegnil hoditi nanje. Dokler je bilo vreme lepo in suho, je bilo še zmerom delo z napravljanjem stelje in drv. Pa tudi sicer še ne zmanjka opravka. Treba je koruzo robkati, fižol izbirati, presti, kako orodje popraviti ali kar že bodi. Vendar po božiču ali Treh kraljih večje delo nekako poide, in če ne spravljajo lesa iz gozda, imajo zdaj na kmetih malo več časa in počitka.

Zunaj je debel sneg, ptice pritiskajo k hiši in celo pegan ali divji golob sta včasih med njimi, ljudje se pa drže doma ali vasujejo pri sosedih. Zdaj kdo na glas bere iz knjige in drugi poslušajo, zdaj pripoveduje ded, kako se je njegov oče v mladih letih na Laškem vojskoval, in včasih tožijo stara mati v zapečku, da zdaj ni več pravega veselja na svetu, ki je čimdalje bolj izprijen. Zunaj se pa drsajo in sankajo otroci, smučarji se dreve po bregovih, da se za njimi kadi pršič, in sonce sije na bele hribe in doline. Zrak je svež in čist, da vidimo vse gore do Triglava, in tako je svetlo, da morajo smučarji in planinci imeti črna očala, ker bi sicer od bleščečega se snega oslepeli.

Po božiču se jame dan daljšati in o sv. Treh kraljih se že toliko potegne, kolikor petelin zine. Tako pravijo in Bog ve, kdo je tako izmeril. Ali ker se tudi sonce počasi popravlja, je zima zdaj lepa, posebno v hribih. V mestu ni lepa. Tam sneg kmalu pospravijo ali ponesnažijo. V mrazu so ulice prašne, nad ulicami visi megla in zlovoljno prhajo konji, ki imajo od ivja kosmate gobce.

Lepo pa je v sončni zimi v gozdu. Povešene veje visokih hoj so polne snega, ki se včasih s te ali one veje strese, da se zapraši in zaiskri. Po tleh je sneg pomrznil, da drži človeka, in ves je preprežen z modrikastimi sencami debel in vej. Sledi raznih živali se poznajo v njem. Tam pod ono smreko je polno iveri; veriverica je v vrhu obirala češarke. Tamle pa se je mudil

zajček, ki je za seboj pustil bobke. V kakem grmu najdemo še kalinove ali šipkove jagode in drugje moli iz snega trnjeva vitica robide z lepimi črnkastimi listi. Čuden je stari, z bršljinom obrasli hrast. Iz debelih, zeleno povitih vej strče gole vejice. Njegov

Zimsko jutro

Fot. Ferd. Premru

sin niže spodaj je še ves rdeč. Ve, da ima zimzelene sorodnike in brani se ostresti listje. Kadar pride v leta, bo spoznal, da vse nič ne pomaga, in tedaj se bo golil jeseni kakor njegov oče.

Spustimo se v senčno globel. Breza je vsa v ivju in njene drobne vejice so kakor iz sladkorja. V jarku žubori potok. Globoko se je pogreznil v sneg, a njegova čista, zelenkasta voda je tudi sredi zimske otrplosti ostala živa. Le vejice in šibe nad njo so polne srebrnega ledu in ledenih svečic. Zdaj se je nekaj prečudno pisanega zaiskrilo, šinilo v vodo in malo više gori spet iz nje! Vodomec je bil, ki je to zimo ostal

pri nas, se zaletel v vodo, stekel pod njo malo proti toku, da je ujel ribico ali črva, ter zletel spet iz nje.

Jarek preide v ravnico, kjer se potok razširi. Kraj gozda stoji nekaj hocij v debelih sneženih plaščih. Kakor da so prišle iz gozda, pa se zdaj ne upajo naprej, se nam zde. In v ravnici pokriva pod staro vrbo v senci brega pol potoka ledena skorja, ki je polna prelepega belega cvetja. Srež cvete, kjer so spomladi cvele kalužnice.

Po kolovozu pod bregom pridemo iz gozdne doline na cesto ter zaslišimo zvončkljanje. Ozremo se: Sani z iskrimimi konji zbeže mimo nas. Hitreje stopimo, zakaj sonce bo kmalu zašlo in potem bo hitro noč. In res, preden pridemo domov, je že noč. Iz ravnine se je vzdignila megla, okrog nas je vse motno belo, na nebu migljajo drobne zvezde in mraz nam reže ušesa. — To je zimski sprehod.

Sredi zime je predpust, ko ljudje plešejo in ko se nekateri ženijo. O svečnici nesemo v cerkev sveče blagoslovit, in o svečnici je navadno najhujši mraz. Včasih od mraza drevje poka, kar je velika škoda, ker je potem les za nič. Na pustni torek nore maškare in tudi otroci se našemijo ter se hodijo po hišah kazat. Veseli so, če jih pri sosedu ne prepoznajo.

Na pepelnično sredo je pa konec predpustnega veselja. Začne se štiridesetdanski post, v katerem je treba opraviti velikonočno spoved. A tudi na delo je treba spet misliti, zakaj kmalu bo sveti Matija. O njem pravimo, da led razbija, in da ga naredi, če ga ni. In to je res. Kadar je prej mehko vreme, o svetem Matiji, ki je 24. svečana, vselej na novo pomrzne, hud mraz pa tedaj odjenja, kar nam je še bolj po godu.

Naj je namreč zima lepa kakor hoče, slednjič se je naveličamo. Ledence so polne, mraza in snega smo se naužili, drsanja, sankanja in smučanja nam je pa tudi dovolj. Spet si zaželimo živega zelenja in cvetja. Zato se nam zdi, kakor da je že pomlad dihnila, kadar po svetem Matiji kak dan zaveje toplejši veter.

Ti dnevi med zimo in pomladjo so včasih na moč lepi. Najhujše smo prebilj in veselimo se teloha, ki včasih že v zimi cvete, in trobentic, ki se prve pokažejo kje v kopni rebri. Sonce res ni še čisto zdravo in nekatere dni je rdeče kakor lica vročičnega otroka, ali od dne do dne se popravlja in dobiva staro moč.

Slednjič je zemlja vsa kopna in zima je minila. Z njo vred je minilo tudi leto. Štirje letni časi so se zvrstili med tem, ko je zemlja pretekla svojo dolgo pot okrog sonca. Kar se je med letom rodilo, so angeli vpisali v knjigo, in kar je med letom preminilo, je dobilo v tej knjigi svoj križ. Kar živi in biva na zemlji že od lanske spomladi, dobi pa novo črto, ki pomeni, da so se ljudje, stvari in bitja za eno leto postarali.

Junica Sivka ima zdaj eno črto, naš muc ima dve, sosedov Čuvaj pa že tri. Toliko črt imajo tudi volj strica Jožeta, a njegova krava Dimka jih ima štiri in Čada pet. Liska, kobila gospoda polkovnika, ima šest črt, njen žrebiček Čilko pa še nobene, ker je šele pol leta na svetu. Tako ima vse svojo starost. Ljudje dočakajo več let kakor živali in drevje več kot ljudje. Oni trije veliki hrasti pod hribom stoje že dobrih dvesto let. Še starejša od njih so nekatera dela človeških rok: cerkve in gradovi po hribih in palače po mestih. Gore in vode so pa na zemlji še od tedaj, ko je Bog sam zvezde prižigal.

Vse to imajo angeli zapisano, in kadar konec leta zaznamujejo vse črte gredu Bogu Očetu povedat, da je sonce spet čisto zdravo. Bog oče se nasmehne, tleskne z rokami in pravi: »Dobro, pa napravite novo pomlad!«

In kakor bi jih iz koša stresel, se vsujejo angeli iz nebes na zemljo, kjer se razprše po hribih in dolinah, da pripravijo pomlad. Ptički, ki imajo drugačna ušesa in drugačne oči kakor mi, jih pa vidijo in slišijo. Veseli prilete na naše vrtove in cvrče:

»Kmalu bo pomlad, kmalu bo pomlad!«

(Nadaljevanje v aprilski številki.)

Tonček v maharadževi zakladnici

V preprosti kmečki sobi, kjer so legli k počitku Jurček, Tonček in Marko, je mati ugasila luč.

Kmalu so otroci zasanjali...

Tonček premišlja. Kaj naj tu počnem? Kdo je Njegova Svetlost? Kaj je za temi vrati?

A čuj! Iz notranjosti prihaja glas zvonca in vrata se na stežaj odpro.

Tonček zagleda dvorano, polno palm in preprog. Sredi nje je prestol in na njem sedi sam indijski maharadža.

Tonček se spomni sužnjevih besed in vstopi. Prav pred maharadžo se postavi in reče:

Tonček hodi v spremstvu velikega sužnja po marmornatih stopnicah. Zdaj zavijeta na desno, zdaj po dolgi preprogi na levo, mimo prekrasne svetilke, in kmalu se ustavita pred vrati. Tedaj se suženj pokloni Tončku in reče:

»Na cilju si, mali gospod. Ko bo Njegova Svetlost pozvonila in se bodo vrata odprla, vstopi in izpolni željo našemu mogočnemu vladarju.«

Suženj v beli obleki se zopet pokloni in odide.

»Vaša Milost nečesa želi od mene. V veliko čast si bom štel, ako vam bom mogel s čim postreči.«

»Čul sem, da poznaš mnogo pravljic, in ker so mi te iz Indije že vse znane, sem poslal v Jugoslavijo svojega sužnja, da te je pripeljal pred moj prestol. Ali hočeš ostati teden dni tu in mi povedati vsak dan po eno pravljico? Dal ti bom na razpolago lepo sobico, imel boš svojega sužnja za postrežbo in kosil boš ob moji mizi. Ob jutranjih urah, ko bo sonce razgrela palačo,

pa boš hodil z menoj na izprehode v senco mojega palmovega gaja in mi pripovedoval pravljice iz tvoje dežele.

In glej: res! Vsako jutro, ko se Tonček zbudi, pozvoni, in že se prikaže suženj v beli obleki. Urno obleče malega gosta, ga pospremi v prelepo kopalnico, in ko pride Tonček ves svež in dišeč zopet iz nje, najde na mizici pripravljen razkošen zajtrk. Po jedi ga suženj pospremi do soban Njegove Svetlosti indijskega maharadže, s katerim se nato odpravi preko široke terase v palmov gaj.

Ko se nekoliko izprehodita, sedeta v mehko travo pod palmami in Tonček pripoveduje vladarju, kar ve in zna: o jari kači, o slepem polžu, o volku spokorniku, o Janku in Metki, o hudobni čarovnici, o ugrabljenem kraljeviču, o rudarskem sinčku Sanditu in še to in ono. In maharadža je vesel, tako vesel lepih pravljic, da sklene Tončka pred odhodom obdarovati.

Zadnji dan je Tonček gost v razkošni palači. Pa mu maharadža zaveže oči, ga prime za roko in ga vodi po dolgih hodnikih, po preprogah in po belem kamnu, levo in desno, dol in gor, in zopet naravnost. Po hladu, ki ga čez čas objame, sklepa Tonček, da sta dospela v podzemlje. In ko mu maharadža odvzame ovoj z oči, Tonček obstane od presenečenja: stoji sredi kristalne gore in vse se tako blešči v prelestnih barvah, da mu jemlje vid.

»To je moja zakladnica,« izpregovi Indijec. »Bogat sem. Poglej, koliko imam! Izmed vseh teh stvari si smeš izbrati sam po svoji želji nagrado.«

Tonček strmi, si ogleduje razne stvari in ne ve, kaj naj izbere. Kajti v zakladnici je vse, prav vse, kar si more človek misliti, in še mnogo drugih krasot, za katere Tonček še nikoli ni bil čul. Tu leže dragulji in biseri, tam je živ belec s srebrno grivo, in glej — tam prepeva raj-

ski ptič divne pesmice. V onem kotu je prekrasna indijska obleka iz bele svile, tam iz zatega denarja spletena veriga. V širokih porcelanastih posodah so rože, ki jih Tonček še nikoli ni bil videl; tako bajnih barv in opojnega duha so, da bi se kmalu dal zapeljati po njih. Toda ne. Na mizi iz slonove kosti zagleda Tonček majhne, navadne orglice, ki si jih že tako dolgo želi. Zanje poprosi maharadžo in jih tudi dobi. Z neizmernim veseljem jih prime v roke in nastavi na usta. A ko zapiska nanje, se — zbudi.

Še ves prevzet od bleska maharadževe zakladnice hiti praviti svoje sanje bratcema Jurčku in Marku, ki sta se tudi pravkar zbudila.

»Ali si bil neumen,« pravi Marko, »da si si izbral tiste navadne orglice. Kaj pa bi z njimi? Take dobiš tudi kie drugie. Če bi bil jaz mesto tebe tam pri bogatem vladarju, bi najprej pomislil, katera stvar ima največ vrednosti, potem bi pa izbral. Recimo dragulje in bisere...«

»Oh, to sta skromna,« pravi Jurček. »Jaz bi pa naredil vse drugače. Saj je maharadža vendar jasno povedal, da lahko vzameš, kar hočeš. Jaz bi bil rekel, da vzamem zakladnico samo. To se pravi: vse, kar je v njej. Oblekel bi najprej svileno indijsko obleko, ovil okrog sebe verigo iz zlatnikov, si nadel ves nakit, v žepo pobasal vse dragulje in bisere, čarobnega ptiča bi privezal za nogo na vrvcu in to ovil okrog svoje roke. Potem bi zatačil za pas še vse bleščeče orožje, vmes bi pobasal še orglice, za turban bi zataknil vse čudovite rože, pod pazduho bi pa nesel porcelanaste posode. Potem bi zajahal belca in bi jo ubral čez drn in strn.«

Tonček mu vpade v besedo:

»A kam bi spravil slonokoščeno mizo, kam vse preproge, kam puško iz kristala?«

Jurček se popraska za ušesom, potem pa reče:

»To bi naložil predse na konja in držal z rokama.«

»In kako bi držal konja za vajeti?«

»Saj bi znal jahati, ne da bi se držal konja.«

»Ampak spodaj pod gradom se izprehaja slon, maharadžev ljubljenc. Konj bi se splašil ob pogledu nanj, pognal bi se v dir, ti bi zagrabil za vajeti in izpustil vse zaklade. Ptič bi se ti odtrgal in zletel. Ob prvem daljšem skoku iskrega konja bi padel še ti v prah. Pri

tem bi izgubil vse dragocenosti iz žepov in lepa svilena obleka bi bila samo še raztrgana in zamazana cunjna. Belec bi ti medtem seveda ušel, slon bi pa iztegnil svoj dolgi rilec po tebi.«

Jurček uvidi svoj brezupni položaj in prične ves obupan jokati.

Tedaj vstopi mati, ki je slišala vse, poboža Tončka ter reče:

»Pisala bom sv. Miklavžu, da ti za prihodnji svoj god prinese orglice. Vidva nenasitneža pa ne bosta dobila nič!«

Zdaj pomaga Jurčku jokati še Marko...

Kdaj bodo opice gradile hiše?

(Indijanska pravljica)

V pragozdovih ob reki Orinoko je živela opica Koko z ženo Koko in tremi srčkanimi otroki. Živeli so veselo, brezskrbno življenje v gostih drevesih, na katerih je bilo vedno dovolj sadežev, ki so jih lahko trgali, kadar se je oglasila lakota.

Ko so se najedli, so se leno zibali v cvetočih nihalkah iz lian (ovijalk), ki so rasle in se vzpenjale med drevjem, ali pa so se razigrani podili po drevju, se igrali skrivalnice in vojske z družinami svojih sovrstnikov.

Ponoči pa so spali tesno prižeti drug k drugemu med listi velike palme, dokler jih ni prebudilo jutrnje sonce.

Toda neke noči se je zgodilo, kakor da se je ves svet postavil na glavo. Zdelo se je, da reka ne teče nič več, kakor običajno, pod palmami temveč vali svoje valove naravnost z neba. Deževalo je v potokih.

Koko se je prebudil. Dlaka njegovega lepega kožuha je bila prilepljena kakor tesen, mrzel oklep na kožo. Koka je pa v strahu javkala, otroci so se tresli in vpili od mraza.

Ko je blisk razsvetlil okolico, je videl Koko, da se tudi drugim opičjim družinam ne godi bolje.

»Jutri si zgradimo hišo!« je rekel zaskrbljeno in ostali opičji družinski očetje so mu važno pritrdili.

Proti jutru se je tropična nevihta poglela. Svetlo in toplo je vzšlo sonce. Od vseh strani so priplezale opice z dreves in posedle v polkrogu pred Koka na vlažna tla.

Koku je bliščalo sonce, zato se je držal čemerno.

»Ali naj gradimo hišo?« je vprašal. Z zmedenim molčanjem so se opice v zadregi spogledale.

Naposled je spregovoril Kokov sorodnik:

»Jaz bi rad najpreje malo jedel.«

»Jaz tudi«, se je oglasila druga opica in odbrzela na drevo, da bi si zagotovila posebno lep sadež, ki ga je opazila med vejami. Vse ostale so sledile njenemu zgledu.

Ko so se najedle, so se leno zibale v cvetočih lianah popoldne pa so se veselo lovile po drevju in se igrale vojske in skrivalnice.

Ponoči pa je spet deževalo in znova so tožile opičje mamice in vpili prezebajoči malčki.

»Jutri si moramo zgraditi hišo!« je rekel Koko in vsi ostali so mu važno pritrdili. Toda ostalo je pri starem.

Nekoč pa bodo opice vendar zgradile hišo...

Zimska olimpijada je pred vrati; še nekaj tednov pa bomo pričeli velikega boja za svetovno prvenstvo v vseh panogah zimskega športa, zlasti v smučanju. Letošnjo olimpijado je prevzela in pripravila Nemčija. Dočim se bo poletno tekmovanje odigralo na velestadionu v Berlinu, so za zimsko izbrali Garmisch Partenkirchen pod najvišjo nemško goro Zugspitze.

Tekmovalci so že začeli prihajati, najprej seveda oddaljenejši, Amerikanci, Kanadčani, Japonci, da si še lahko malo odpočijejo in se privadijo evropskemu podnebnju. Tudi naši se skrbno pripravljajo, in sicer na Pokljuki. Zveza jim je preskrbela tri izvrstne inozemske vaditelje (trenerje), tako da bodo imeli dovolj možnosti, temeljito se izuriti. Seveda bi vi, dragi Zvončkarji, najraje videli, da bi naši zmagali. Tudi športni striček goji take želje, a za sedaj ni še nobenega upanja. Mi smo šele začetniki, dočim je nekaterim narodom smučanje že zdavnaj domače. Zatorej bodo v smuških tehik popolnoma prevladovali severnjaki: Norvežani, Švedci in Finci. Ali je to kaj čudnega, če pomislimo, da pri njih traja zima več ko pol leta, naši smučarji pa samo od časa do časa primoledujejo krpico snega. Prva mesta bodo torej pobrali severnjaki, za nadaljnja pa se bo vnela silna borba in tu pa pričakujemo od naših tekmovalcev, da nas bodo častno zastopali.

Tudi v skokih se še ne moremo meriti z Norvežani kljub lepemu napredku, ki smo ga dosegli v zadnjih letih, pač pa se jim nekateri drugi narodi (Poljaki!) že kar nevarno bližajo. V smuku in slalomu prvačijo alpski smučarji, Švicarji, Avstrijci in Bavarci. Tudi mi imamo tu dobre tekmovalce, upajmo, da jim bo letos sreča milejša kakor lani v švicí.

Sicer pa, kaj bi si toliko belili glavo z ugibanjem: našim želimo uspeha, zmagajo

pa naj najboljši, saj to je bistvo olimpijskega tekmovanja. Vi pa z veseljem in napetim pričakovanjem zasledujte poročila v časopisju, nekateri morebiti celo v poročilih nemških radijskih postaj!

Boj za svetovno šahovsko prvenstvo je končan, v državi 64 polj smo dobili novega vladarja, Holandca Euweja. Pred tekmovanjem so vsi strokovnjaki oznanjali, da bo brez dvoma zmagal stari lev Aljehin, samo vaš striček je malo dvomil. Danes si Zvončkarji gotovo mislite, tale naš stric je pa res cel prerok! Na tem tekmovanju ni zmagal boljši šahist, ampak bolj zdržen, resen, trezen človek. Medtem ko je Aljehin zadnje leto na turneji okrog sveta trosil moči, neredno živel, menda tudi mnogo pil in kadil, se je Euwe, popoln abstinent, mirno v zatišju pripravil, redno živel, si krepil odpornost in živce. Euwe je profesor, in prosvetni minister mu je dal pol leta dopusta, da se je lepo pripravil za boj.

Sprememba na šahovskem prestolu se je izvršila na zelo dramatičen način: odločevala je zadnja partija. Vsa Holandska je bila v mrzličnem pričakovanju. Euwe petnajst točk, Aljehin štirinajst; če poslednji uspe, da zmaga v zadnji partiji, ostane svetovni prvak. Po vseh mestih stoje ogromne množice pred velikimi demonstracijskimi deskami in zasledujejo poteze, ki prihajajo telefonsko iz Amsterdama, zakaj zadnja igra se igra v Amsterdamu. Tam so v veliki dvorani, ki je tako prenapolnjena, da so jo morali s policijo zapreti, zbrani prosvetni minister, člani vlade in mestnega sveta, odposlantstva iz vseh holandskih mest, šahovski velemejstri kakor bivši svetovni prvak Lasker in bodoči svetovni prvak Flohr, vodja tekmovanja Kmoch in pa — učenke z liceja, kjer je Euwe profesor matematike.

Tekmovalca igrata v stekleni celici, da ju noben hrup ne more zmotiti. Aljehinu je 43 let; slavni zmagovalec iz Buenos Airesa, San Rema, Bleda, Züricha, osem let svetovni prvak, je bled, a živahen, živčen. Euwe je star 34 let, sama resnost, odločnost in volja ga je. Oba se zavedata, da gre za vse, samo da je Aljehin na slabšem: igrati mora s črnimi in zmagati mora, dočim Euweju zadostuje že neodločen izid.

Euwe zaigra z damskim kmetom, Aljehin dolgo premišljuje, nato se spusti v tvegano igro. Zaplete se v težak položaj, da mora z žrtvijo važnega kmeta reševati damo. Euwe ponudi remis, Aljehin odkloni, čeprav je v slabši poziciji. Euwe z izvrstno igro še poveča svojo prednost, zato Aljehin drugo ponudbo sprejme in — izgubi svetovno prvenstvo. Euwe je danes holandski narodni junak.

LISTNICA ŠPORTNEGA STRIČKA

Dragi Zvončkarji! Nekateri me vprašujete za to in ono iz športa in šaha. Odgovoril vam bom v prihodnji številki. Hkrati pa vabim vse ostale, naj se o priložnosti kaj oglasijo. Vprašajo lahko za vse, kar jim iz raznih športnih panog alj v šahu ni jasno, kar bi radi izvedeli, pa nimajo koga vprašati. Dopisnice ali pisma naj naslove kar na uredništvo »Zvončka«.

Fot. Ferd. Premru

Smučarja z jeleni v kraljevem lovišču v Spodnji Krmi

Nekaj o dolgoušču

Če je kdo posebno neumen, mu pravimo, da je osel, toda čisto po krivici, zakaj osel ni tako neumen kakor mislijo ljudje. V starem veku so to žival zaradi njene potrpežljivosti in delavnosti zelo čislali in so ji prisojali celo pogum in neustrašenost. Arabski kalif Mervan je dobil za svojo srčnost, ki jo je pokazal v neštetih bojih, celo naslov »osele«, kar je imelo v tistih časih isti pomen kakor dandanašnji »lev«.

Celo učeni osli so živeli nekoč. O pametnemu oslu burkastega Pavliha, ki se je naučil celo čitanja, ste vsi čitali v novembrski številki »Zvončka«. Grški pesnik Amonij je imel baje tako učenega šin za slovstvo navdušenega osla da je celo zaničeval najljubšo oslovsko jed, osat, kadar je modrijan čital svoje stihe. Pomislite, živel je celo osel, ki je s svojim poletom po zraku omogočil zavzetje nekega gradu. To se je zgodilo v toskanskem mestecu Empoli v Italiji, kakor to pripoveduje naslednja zgodbica.

Pametni in hrabri grof empolski je živel v večnih bojih in sporih s hudobnim vitezom iz San Miniata. Grofa, ki je oblegal vitezov grad, ne da bi ga mogel zavzeti, je seveda hudobni vitez še zmerjal in sramotil izza močnega obzidja. Nekega dne je tako zaklical grofu in njegovim ljudem: »San Miniata ne boste zavzeli preje, dokler ne bodo mogli leteti osli iz Empolija.« Ko je grof to slišal, je pogruntal nekaj brihtnega.

Nekaj dni po tem dogodku je zbral svoje podložnike in ostalo ljudstvo na trgu pred empolsko cerkvijo. Izbrali so osla, ga okrasili s pisanimi rutami in trakovi in ga porinili skozi veliko okno cerkvenega stolpa. Uboga žival je pričela žalostno kričati in brcati z nogami. Toda, glej čudo! Pisane rute, ki so bile privezane na njegovo telo, so se razprostrle kakor padalo in osel je počasi plaval po zraku. Srečni grof je rekel nato: »Neverjetno se je zgodilo, osel iz Empolija je letel. Naprej sedaj, še danes mora pastj San Miniato v naše roke.« Z navdušenjem so napadli grofovi vojaki sovražni grad, presenetili njegovo posadko in ujeli viteza. Zmagoslavno so se vračali zmagovalci v Empolo, na čelu povorke pa so vodili okrašenega osla, ki jih je rešil pred hudobnim vitezom.

D r . F r a n B r a d a č

Ali je to mogoče, gospod?

(Poljska narodna)

Ubog mladenič je prišel v grad in prosil podpore, ker ni mogel najti dela. Gospodar gradu je ravnostel na mizi denar in je imel že lep kup zlatnikov.

»Če mi poveš nekaj, kar se ni moglo nikoli zgoditi, ti dam vse zlatnike, ki leže na mizi,« je rekel gospod mladeniču.

Pametni mladenič je nekaj časa premišljal, potem pa začel pripovedovati: »Prišel sem nekoč k neki ženi v vasi in sem jo prosil, da bi mi dala kaj jesti, zakaj bil sem zelo lačen. Bila je revna najemnica, doma ni imela ničesar razen malo graha z zeljem. Jedel sem zelje, kar mi pade zrno graha pod mizo in začne rasti. Preden sem pojedel zelje, je zrasel grah že do mize. Ali je to mogoče, gospod?«

»Mogoče,« je rekel mirno gospod?«

»Izvrtil sem mu v mizi luknjo, gledam, in grah raste više in više, vse do stropa... je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, odgovori gospod.

»Napravil sem luknjo v strop in grah raste in raste. Zrastel je do neba. Mislim si, da bi bilo dobro videti, kaj se godi v nebesih. Oprijel sem se graha in plezal kvišku. Splezal sem do neba, stojim, se oziram naokrog... je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, je spet odgovoril gospod, toda že se je začel kesati, da je obljubil mladeniču toliko zlatnikov.

»Oziram se še bolj in vidim razna čuda... Kar me uzre sveti Peter s Pavlom. Hitita k meni, se jezita — jaz pa hop! in sem se skrtil na peč. Začeli so me iskati po vseh nebesih, jaz pa sem tiho sedel v konoplji, ki se je sušila na peči. Ko so nekoliko utihnili, sem šel ven in iskal luknjo, skozi katero sem se priplazil v nebesa. Luknjo sem našel, toda... graha ni bilo več; gotovo ga je kdo odlomil. Vrnil sem se po konopljo, jo sesukal v dolgo vrv, jo privezal k nebu in se spustil po njej doli. Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«, pravi razsrjeni gospod; žal mu je bilo denarja, za katerega je bil stavil.

»Spuščam se in spuščam,« govori mirno mladenič, »kar opazim, da mi zmanjkuje vrvi, in sicer vsaj za tri milje. Kaj naj storim? Moral sem splezati znova gori, tam sem vrv odrezal in jo spodaj nastavil... Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče«... je dejal gospod, ki mu ni bilo do šale in se mu ni hotelo poslušati, toda iz lakomnosti ni priznaval, da je stavo izgubil. In mladenič nadaljuje:

»Že sem bil blizu zemlje, toda vrv je bila še za pol milje prekratka. Spustil sem se in skočil doli... Padel sem s tako silo na zemljo, da sem se do vratu vdrl vanjo. Kaj sedaj? Nisem imel ne motike, ne lopate! Moral sem teči domov po orodje, izkopal sem samega sebe ter skočil ven. Je to mogoče, gospod?«

»Mogoče, mogoče, toda končaj že svoje čvekanje!«

»In potem sem šel dalje,« pripoveduje mladenič, ki je poznal ošabnost in lakomnost gospodovo in se je hotel pošaliti z njim. »Začelo je strašno deževati. Premočil sem se do kože. Iščem, kam bi se

skril. Slednjič zagledam na travniku raztrganega pastirja, ki pase svinje. In ta pastir je imel tako velik klobuk, no, kakor skedenj! Zlezem pod ta klobuk, da bi se malo skrtil pred dežjem, pastir se obrne k meni in jaz spoznam — da je to vaš oče, odlični gospod...«

»Ti, ti nepridiprav. To ni mogoče!« je zakričal gospod, pozabil na zlatnike, na vse in kričal: »Kako se upaš take stvari izmišljati! Moj oče ni nikoli pasel prašičev, kaj budališ!« Planil je iz sobe in ježno zaloputnil vrata. In zdaj je mladenič brž pograbil zlatnike z mize, si napolnil žepe in jo veselo žvižgaje mahnil po širnem svetu...

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Za izpremembo se loti Pavliha mestnih biričev in jih pošlje v kopelj, ki si je niso želeli

Poln muh in dobre volje pride Pavliha v mesto, kjer opazi, da nočijo mestni biriči v velikem kalupu pri mestni hiši. Brž sklene, da jim eno zagode.

Med kalupom in med trgom je bila preko potoka položena ozka brv, ki še podnevi ni bila prav varna, kamoli ponoči. Ko v mestu vse potihne in zaspe meščani spanje pravičnega, se splazi Pavliha do te brvi, izmakne iz nje tri deske ter jih vrže v vodo. Potem pa začne prav pred mestno hišo razgrajati in razsajati, potegne star nož in obdeluje z njim kameniti tlak, da so se kar iskre kresale.

Ob tem razsajanju se biriči zbuje in hočejo navaliti na razgrajča. Ta, ne bodi len, jo pocedi naravnost čez brv. Biriči za njim. Pavliha je kajpak srečno prišel prek, ker je vedel, kje je izmaknil deske; za biriče pa ta pot ni bila prav nič varna. A Pavliha jih z drugega brega še podžiga in kriči na vse grlo:

»Hoj, zaspanci! Kje ste? Kaj oklevate? Ali ste možje ali babe?«

Na te besede stečejo biriči jadrno za njim in vsak je hotel biti prvi. V temi pa ne vidijo luknje v brvi, drug za drugim pocepajo v vodo; in ker je bila odprtina ozka, si med deskami še očohajo glave in polomijo zobe. Pavliha pa ne odneha s svojim zabavljanjem in kriči dalje:

»Ali še ne pridete? Kaj le počnete tako dolgo? Jutri me ne boste več lovili. Le počasi tecite, ker naglica ni prida!«

Podkurjeni s temi besedami se biriči še huje zaženo, a v še večjo svojo škodo. Eden si zlomi nogo, drugi roko, tretji se ves ogrebe, vsi pa se pošteno okopljejo.

Počasi se skobacajo na drugi breg tisti, ki so še mogli. Le da jih Pavliha ne čaka. Po pravici si namreč misli, da ga za njegovo potegavščino ne pohvalijo meščani, še manj biriči. Zato jo še tisto noč popiha iz mesta.

Po Pavlihovsko se v gostilni ne plačuje jed, pač pa jedčeva ješčost

Lačen in žejen pride Pavliha v sosedno mesto. Tam zavije v najbolj znamenito gostilno, ki se ji je rekalo »Pri kraljici«. Krčmarica »Pri kraljici« je bila priljudna in okretna žena ter je že po videzu spoznala gosta, ki je vstopil, kaj bi mogel biti. Tudi Pavliha takoj prepozna, da ni pravdanski človek. Povpraša ga zatorej, ali hoče jesti pri gospodski mizi ali pri kmetiški ali pa znabiti skupaj z njeno družino.

»Preljuba gospa,« odvrne Pavliha, »ubog popotnik sem in za božjo voljo vas prosim, dajte mi jesti, da ne omagam.«

Krčmarica pa reče: »Prijetelj, Zastonj je umrl in Nedaj ga je pokopal. Mesar tudi ne meče za menoj mesa, pošteno mu moram odšteti zanj denarce; zato pa tudi sama lahko dajem jesti le za denar.«

»Za denar jesti?« se zavzame Pavliha. »To je kakor nalašč zame. Kar povejte mi, za koliko in koliko moram pojesti in popiti?«

»Pri gosposki mizi,« ga pouči krčmarica, »za 24 beličev, pri kmetiški za 18, s posli skupaj pa za 12.«

»Gospa,« pravi Pavliha, »mislim, da je toliko boljše, kolikor več denarja je.«

Rekši sede h gosposki mizi ter si da postreči z jedačo in pijačo. Ko se naje in napije, reče gospodinji:

»Gospa, zdaj sem pripravljen, da me odpravite.«

»Dragi moj gost,« odgovori krčmarica, »nobenega odpravljanja ni treba. Plačajte lepo svojih 24 beličev, ki ste jih zajedli in zapili, pa pojdite v božjem imenu!«

»Kaj?« se začudi Pavliha. »Tako se vendar nisva zmenila. Sami ste rekli, da se je pri tej mizi za 24, pri oni za 18 in spet pri tretji za 12 beličev. In če sem jedel pri mizi za 24 beličev, sem opravljal za nje svoje delo in jih pošteno zaslužil. In še to vam povem, da je bilo opravilo mojih čeljusti hentano težko; sami ste lahko videli, kako sem hitel in se mastil, da je kar kapalo od mene, tako da ne bi spravil vase več nič, čeprav bi mi šlo za glavo. Zato mislim, da ni prav, če mi utrgavate ta težki prislužek.«

Krčmarica, ki je bila dobrosrčna žena, pač vidi, da Pavliha samo zvitorepi, vendar se ne ujezi ter mu le reče:

»Priatelj, res je, kar pravite. Videla sem vas, da ste otepali kakor mlatič. Naj bo v božjem imenu! Nočem vam spotikati, kar ste pojedli in popili. Kar tega ne mislite, da vas še plačam za vašo ješčost, in pa k meni ne hodite več. Če bi imela goste kakor ste vi, lahko kmalu zaprem gostilno »Pri kraljici.«

Tudi kupljene kokoši se po Pavlihovsko plačujejo drugače kakor po navadi

Svoj čas ljudje niso bili tako prekanjeni, kakor je to dandanes; posebno preprosti ljudje in kmetje so bili silo lahkoverni, kar so često izrabili taki ptiči, kakor je bil Pavliha.

Suh in s kačo v žepu postopa nekoč po sejmu in gleda, kje bi se mu moglo kaj obrniti na dobro. Tako pohajkujoč se nameri na kmetico, ki je imela poln jervas kokoši in z njimi lepega petelina. Pavliha se ustavi, pogleda kokoši, pogleda petelina in reče:

»Mati, po čem so kokoši?«

»Dvojica za groš,« odvrne ženica.

»Hm,« migne Pavliha. »Mati, drage so; ali ne bi kaj popustili?«

»Nak,« ga zavrne žena. »Kokoši so take, da jih za to ceno zmeraj lahko prodam.«

Še preden žena dobro izreče, po-grabi Pavliha jerbas s kokošmi in steče, ne da bi se zmenil za plačilo.

»Hej, hej!« poskoči kmetica. »Kakšen kupec pa ste? Ali ne bo-ste plačali kokoši?«

»Kar précej,« pravi Pavliha. »Ne-sem jih samo svojemu gospodu, temu in temu, kar tamle za oglom.«

»Malo mi je mar, kam in komu jih nesete,« ga ustavi žena. »Gospoda, ki pravite o njem, ne poznam in ne vem, kje je doma, pa tudi nočem imeti opravka z njim. Že moj rajnki oče so me učili, da ni verjeti ljudem, ki se jim je od-

krivati in priklanjati. Plačajte kokoši, pa sva bôt. Potlej jih nesite, kamor hočete.«

»Mati, mati, pokara Pavliha žensko, »slaba je vaša vera in ne bo vam pomagala. Kaj bi se bali? Ná-te, tu imate petelina, ki vam ga zastavim, dokler ne prinesem denarja in vašega jerbasa.« In ji da lastnega petelina, ki ga lahkoverna kmetica res vzame v zastavo.

Pa se ji je zgodilo, kakor vsakomur, ki misli, da je vse dobro premislil: ukanila se je in s petelinom v naročju bi čakala Pavliha lahko do sodnega dne. (Dalje prihodnjič.)

K a l i n a M a l i n a

Mornarjev sin

Valovi so se zaganjali v breg, morje je rjavelo kakor ranjena pošast. Težki oblaki so se spuščali čim dalje niže nad zemljo. Samo svetilnik na nasprotnem bregu je prodiral mrak.

Ribiči so se bili že davno vrnili v kolibe in so trdno spali. Samo v eni koči je še brlela bleda svetilka. V sobi na tleh se je pod plahto tiščalo troje otrok. Mati je klečala poleg njih in molila.

Nenadoma nekdo močno sune v vrata. V sobo stopi dvanajstleten dečko. Oči ima preplašene, lice mrtvaško blede, lase razmršene od vetra. Kakor da bi z dečkom planil v sobo tudi vihar. Stene so se potresle, svetilka je močno vzplapolala, edino okence je zazvenčalo v pišu. Tudi leščerba, ki jo je deček držal, je ugasnila.

»Mama, videl sem ga... On je bil... Celó vesla sem slišal... Kako naj mu pomagam, mama?«

Mati pogleda sina in strašna bol ji spači lice. Niti misliti ne more. Samo roko položi na najmanjšo spečo deklico.

»Ali naj zbudim sosede?« — naglo vpraša deček.

Ne da bi počakal odgovora, plane iz kočé in zdirja na vso moč k bregu. Kakor bi mignil, stoji pred najbližjo hišo in trka na vrata.

»Tata je na morju... Pojdite, stric Stojan, da ga poiščeva! Zdelo se mi je, da je blizu brega...«

Naglo, v eni sapi je izgovoril te besede. Ni mogel izgubljati časa.

Od znotraj se zadere zaspan, debel ribičev glas.

»Domov pojdi, Rajčo, domov, fant! V takem času bi ti samo Bog mogel rešiti očeta.«

Zadnje besede je veter odtrgal od brega in jih zanesel daleč k morju. Rajčo jih skoraj ni slišal. Dirjal je že k drugi ribiški koči.

»Nocoj mi je morje odneslo čoln, Rajčo, ne morem ti pomagati.« — je bil odgovor.

V nekaj trenutkih je obšel Rajčo vse kolibe, toda zaman. Nihče se ni upal iti na morje, ki je postajalo čim dalje strašnejše. Tedaj pa se ubogi deček s poslednjimi močmi spusti k bregu, se za trenutek ustavi in glas, ki mu je od utrujenosti že ves hripav, se razlega naokoli:

»Tata, tata, drži se še malo, jaz ti grem na pomoč s čolnom!«

Burja je žvižgala, a Rajču se je zdelo, da sliši očetova vesla.

Kdo je dal tem šibkim rokam moč, da je, kakor bi mignil, potegnil čoln s

peska in ga porinil v morje! Bil je najmočnejši čoln, toda za valove kakor otroška igrača. Kolikokrat se je hotel prevrniti! Nič se ni videlo, toda Rajčo je prestregel vsak val, poznal ga je po šumu, spretno se mu je vzpenjal na greben in se previdno spuščal na podnožje, da bi počakal naslednjega. In tako je blodil po morski gladini in se napanjal, da bi s svojim otroškim glasom prevpil vihar.

»Tata, tata, oglasi se, tata!«

Nenadoma pa čisto blizu nekdo zastoka: »Pomagajte!«

Dečko podvoji sile in zavesla v smeri proti glasu. Kmalu se nekdo močno prime za čoln, da se nagne in preobrne. Kakor bi trenil, se dvoje teles trdno oklene drug drugega in se bori z valovi, ki so že odnašali čoln.

Nepričakovano pa se dvigne velikanski val in vrže čoln prednje. Odrasli človek potegne dečka in štiri roke zagrabi malo orehovo lupino ter jo obrnejo. Oba skočita vanjo.

Noč je bila črna, obrazov si nista videla. Od utrujenosti in razburjenja ni mogel nihče izpregovoriti. Oba sta mislila le to, kako bosta priplula do brega.

Vso noč sta se otrok in odrasli človek borila z valovi. Rajčo se je ves sključil in kakor mrtev padel v čolnu na dno. Ko se je danilo, je komaj odprl oči. Takrat je uprl ljubeč pogled v človeka, ki je bil sklonjen v dve gube in je z zadnjimi močmi veslal in vzdihoval. Nenadoma pa se dečku od preplašenosti razširijo oči in iz ust se mu odtrga pretresujoč krič. Ta človek ni bil njegov oče...

Drugo jutro je čoln priplul do brega in ribiči so ga strahoma čakali. Odnegli so ubogega dečka v hišo, kjer ga je sprejela objokana mati in tri sestrice s preplašenimi očmi. Najbolj razburjen pa je bil oče. Vedel je, kako strašen je bil vihar to noč. Čoln mu je razbilo na kose. Samo bog ve, kako je ubogi ribič prišel do brega.

Oče vzame sina v naročje in si ga z ljubeznijo pritisne na srce. Od veselja mu pridejo solze v oči. Joka tudi mati

in sestrice in tolikim ribičem se solze oči. Saj se skoraj ne upajo pogledati ubogega otroka. Sram jih je, da se je pokazal pogumnejšega od njih, v viharju in nesrečah utrjenih in prekaljenih mornarjev. Toda veselje, da je rešen njih tovariš in njegov sin, počasi duši sram.

Nenadoma pa se nekdo surovo zažene med ribiče in se prerije v sobo. Pred začudeno družino obstane z vso svojo mogočno postavo Dančo Smok ali, kakor so mu še rekli, Trdosrčnež. Nikdar doslej še ni prestopil praga te hiše. Saj ga niso pustili sploh v nobeno ribiško kolibo. Dančo Smok je bil len in nevoščljiv človek. Namesto da bi delal, je kradel ribe iz polnih košar, da je plačeval krčmarju. Imel je ženo in otroka, pa se ni nikdar zmenil zanju. Ribiči so ga grdo gledali, najbolj pa Rajčev oče. Nekoč mu je Trdosrčnež odnesel vse ribe, ki jih je bil pravkar nalovil. Nikdar pa mu ni smel nihče kaj reči, saj ni bilo dobro, imeti opravka z zajetnim, plečatim Dančem Smokom. Sedaj pa je kakor velikan uprl glavo v strop male hišice, stegnil mišičaste roke proti Rajču in njegovemu očetu, okrenil glavo k ribičem in žalostno gledal z izbuljenimi očmi, kakor da bi tudi njegove oči prosile tako kakor usta.

»Bratje, nikar me ne sovražite! Nočejšnja noč mi je bog odprl oči... vidite, po tem otroku. Ko me je rešil smrti, me je opomnil, da imam tudi jaz sina, za katerega moram skrbeti...«

Ko Dančo to izgovori, obrne svoje velikansko telo proti vratom, se pripogne in odide. Ribiči gledajo za njim in molče...

*

Dančo Smok je ostal mož-beseda. Šel je k družini in začel delati. Nihče več mu ni rekel Trdosrčnež. Dokazal je, da ne zasluži tega zdevka. Srce se mu je sedaj odražalo na širokem, zagorelem licu, na katerem je često zatrepetal nasmeh, posebno, kadar je videl kje na bregu bledega, šibkega Rajča, ki je strmel v morje...

(Iz bolgarščine prevedla Pavla Hočevanjeva.)

Kako je škrat koso klepal

Mislím, da veste vsi, kje je Bled, pa tudi Mangelčevega Janeza gotovo poznate. Toda ne, vzamem besedo nazaj! Kako naj bi ga vendar poznali, ko je živel skoro pred sto leti! No, zdaj pa le poslušajte, kaj se je godilo v onih časih!

Nekega poznega večera je naš Janez zložno hodil iz Zasipa proti Zagoricam. Najbrže se mu ni mudilo, kajti zdaj zdaj je postal in se oziral na svoja polja, ki so mu obetala ono jesen bogat pridelek. Ko je na ta način prispel do Žanščevega roba, je mahoma postal pozoren. Kakor da sliši za robom nekako klepanje. Naravno, da se mu je zdelo to kaj čudno ob tej uri. Da bi pa šel gledat na rob, kdo da kleplje, se mu pa ni ljubilo. Zato je pot nadaljeval, ne da bi še kaj mislil na to, kar je bil slišal.

Ni pa minul teden, da ne bi tudi drugi kmetje na istem kraju in ob istem času slišali klepanja. To je vzbudilo občo pozornost, tem bolj, ker ni nihče vedel, kdo povzroča to enakomerno nabijanje. »Kdo drug naj kleplje ob tem času, če ne škrat?« je tedaj našla izhod iz ugibanja neka stara botra. Nihče si ni vedel te stvari drugače razlagati in zato je seveda obveljalo mnenje stare, izkušene ženice.

Klip-klep, klip-klep... se je oglašalo vsak večer za Žanščevim robom. Škrat kleplje koso! No, tudi takratna mladina je bila že dokaj neverna, zato se je hotela na lastne oči prepričati, koliko da je na tem resnice. Dogovorjeno — storjeno. Dvajset pogumnih fantov iz Zagorice, Rečice, Zeleč in Mlinā se je zbralo nekega večera pri Mangelcu in skupno so krenili proti Žanščevemu robu. Streljaj so bili še oddaljeni od zagonetnega kraja, ko so začeli znani jim glas. Sluh jih ni varal, vsi so razločno slišali: klip-klep, klip-klep... Povzpeli so se na rob, še en ovinek... — nič! Fantje so prislunčili v mesečno noč in že so zopet slišali enakomerno klepanje, a vendar neke drugje, za gozdom. Neutrudno so lazili in se pehali za glasom, naprej in naprej... Končno jih je klepanje tako zmešalo, da ga je slišal vsak na drugem kraju. Tako so se polagoma vsi razšli in porazgubili po gozdu ter po močvirnatih travnikih, ki so se širili med Zasipom in Bledom.

Jutranje svitanje je že oznanjalo pričetek novega dne, ko so se posamezni fantje blatni in premočeni, vračali vsak na svoj

dom. Njihovo prizadevanje je bilo zaman. Škrat jih je speljal tako temeljito, da bi si vsakdo dobro premislil, preden bi šel še kdaj na tako zasledovanje. Vendar tega ni bilo več treba. Ko je bil Janez, o katerem sem v začetku govoril, nekega dne zopet na poti iz Bleda v Zasip, je zaman pri Žanščevem robu napejal ušesa, da bi ujel kak glas, ki bi bil sličen škratovemu klepanju.

Maščevanje

Zaman se trudi Osman paša, vnuk Mohameda slavnega, ki z zlatom se kaj rad ponaša, odbiti svaka Mehmeda.

Zaprl duri mu je trojne, postavil straže je pred njé, a glej, nesrečo, megle prosojne, ki iz valov pojavi se.

Ni videl plavati po Savi čolniča malega v megli, ki le počasi se za splavi približa vratom — obstoji.

Iz njega mladi mož poskoči, opaše meč si, buzdovan — in preden poldan še napoči, priplazi tajno se na plan.

V palači Osmana junaka pojavi zdaj se na skrivaj; posreči zlobna se nakana: Osman uspi na vekomaj.

A mladi svak se ni veselil predolgo čina drznega, le en trenutek — evo pšice! — in Mehmed zgrudi se na tla.

Soproga hrabra Osman-paše ga spravila na drug je svet, ko kmalu s svojim drznim činom postal bi Mehmed — beglerbeg.

*

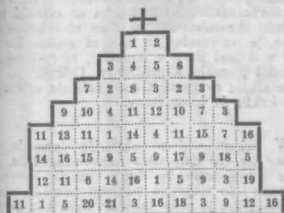
Kri, ki prelita je na sveti:
»Maščuj me!« vpije do neba,
ljubezen ugodi osveti:
»Kri svojo naj za našo da!«

Nikolaj Koritnik

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

1.

ZNAMENJE

Ključ:

- 17 - 7 - 11 - 8 - 11 - 7 - 11 - 3
slovenski pesnik;
5 - 3 - 11 - 21 - 3 - 16 = 15
gora na Notranjskem;
8 - 15 - 7 - 14 - 2 - 6 - 16 - 19 - 2
vrh v Julijskih Alpah;
13 - 12 - 11 - 13 - 18 - 2
nebesno telo;
20 - 4 - 11 - 19
sorodnik;
1 - 9 - 10 - 11 - 7 - 2 - 18
žival.

2.

KVADRAT

	1	2	3	4	
1	A	A	A	A	Vodoravno in navpično:
2	I	I	K	K	1. oseba v sv. pismu,
3	M	M	O	P	2. letni čas,
4	R	R	Z	Z	3. rimsko božanstvo,
					4. riba.

3.

STEBER

A A A A A	svetlobni trak,
A B B C C	indijski božanstvo,
D E E E E	brej,
E G I I I	obrezje,
I I I J K	ognjenik,
K L L N N	obdelan kos zemlje,
N N O O R	pregnanstvo,
R R R U V	brezobziren človek,
V V Z Z Ž	žensko ime.

Prva navpična vrsta: kraj na Gorenjskem; zadnja navpična vrsta: alpsko pogorje.

4.

IZLOČILNICA

zakon, osat, opica, šupa, suknja, resa
proza, car, vilice.

(Črtaj v vsaki besedi dve črki, tako da ti ostane pregovor!)

RESITEV UGANK IZ DECEMBRSKE ŠTEVILKE

1. Kvadratna dvojica: 1. cmok, 2. meso. 3. osel, 4. koledar, 5. Dora, 6. Arad, 7. Rado.
2. Številnica: skaka, vatel, Erika, tikva, Istra, taksa, rakev, Irska, jetra, Elija, kalij, rival, arija, liter, jelka, Itaka. — Prva navpična vrsta: Sveti trije kralji.
3. Urejevalnica: pravica, nedelja, prostor, petelin, deklica, grablje, kolovoz, krožnik, počitek, gorčica. — Srednja navpična vrsta: Vesel božič.
4. Zvončkarjem: Srečno novo leto!
5. Stopnice: a, na, tla, Odra, nimfa, Afrika, špinača, kresnica, Ernestina, Radovljica, cirkulacija. — Prva vrsta: Anton Aškerc.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Milena Kravanjeva iz Begunj pri Cerknici; Marjan Lebar iz Brežic ob Savi; Ivan, Marjan in Matko Svobljšakovi iz Doba pri Domžalah; Vida Pikuševa iz Dolnje Lendave; Mitja Grašič iz Litije; Vlasta Bergantova, Tonče Cerar, Mirko Koprivnik, Janko Lampret, Nada Matičičeva in Ruženka Sedlakova iz Ljubljane; Rado Kocjan, Inko Lebar, Marinka Pučnikova in Ljuba Založnikova iz Maribora; Dušan Brlež iz Oplopnice; Olga Suštaršičeva iz Rakeka; Ivan Rojnik ml. iz Slovenjgradca; Dora Ivančeva iz Sodražice; Milena in Božidar Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju; Zlatica Jugova iz Studencev pri Mariboru; Zivko Rape iz Senčurja pri Kranju.

NAŠE NAGRADE

Od pisatelja Arnošta Adamiča poklonjene štiri izvode romana za mladino: Dva mimo smrti prejmejo naslednji naši pridni ugankarji:

1. Marjan Lebar iz Brežic ob Savi.
2. Vlasta Bergantova iz Ljubljane.
3. Milena in Božidar Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju.
4. Vida Pikuševa iz Dolnje Lendave.

Uredništvo »Zvončka« se g. Adamiču lepo zahvaljuje za poklonilo in želi nagradjencem mnogo zabave pri čitanju te izvrstne knjige!

Minuli mesec je dopolnil šestdeset let dr. Ivan Prijatelj, profesor slovenskih literatur novejšje dobe na ljubljanski

univerzi. Jubilant, eden najbolj priljubljenih akademskih učiteljev, je položil temelje naši kulturni in literarni zgodovini, priredil kritične izdaje naših pisateljev (Jurčiča, Tavčarja, Aškercja, Murna) in v svetu poročal o naši domovini.

V severovzhodnih krajih Amerike živi riba, ki ima v svojem telesu toliko olja, da tamošnji prebivalci vtaknejo v ribo samo steno, ga prižgo in riba gori kot sveča.

Neko podjetje v Ameriki je pričelo uporabljati ravnokar izumljeno pripravo, ki preizkuša trpežnost čevljev, posebno podplatov. Ta stroj posnema z veliko natančnostjo gibanje človeških nog.

Najsrečnejši narod na svetu so gotovo Eskimi, ki jim je vojna popolnoma neznaná reč. Še nikdar se niso bojevali z nobenim drugim ljudstvom. Tudi njihov jezik ne pozna besede vojna.

Slavni violinist Jan Kubelik si je dal pred kratkim zavarovati svoje prste za en milijon francoskih frankov. Zavarovanje se nanaša na vsak prst posebej, vendar je meziniec leve roke najvišje zavarovan.

Največja zgradba na svetu je pač znani kitajski zid, ki je več ko 4000 km dolg in je nekoč varoval kitajsko državo pred vpadi sovražnikov. Nedavno pa so odkrili podoben obrambni zid, ki sicer ni tako ogromen, je pa vendar še jako mogočen. To je zid v državi Peru v Ameriki, ki teče skozi visokó gorovje Kordiljerov. Odkrili so ga z letali, ki so ga tudi fotografirala v dolžini kakih 50 kilometrov.

V nekem večjem akvariju (posoda za ribe) živi že dalj časa nenavadna riba, ki ima dvoje glav in dvoje repnih plavuti. Ostalo telo ji je pa povsem pravilno zraščeno. Riba je prav tako živahna kot druge in videti je, da bo živila normalno kakor žive druge tovrstne živali.

Zelo veliko psov imajo v Ameriki. Leta 1929. so jih imeli do 9 milijonov, do konca l. 1935. pa so jih našteali 15 milijonov. Izračunali so, da velja prehrana teh psov 547 milijonov dolarjev na leto.

Na sveti večer lani je preminul v Ljubljani slikar in profesor v pokoju Peter Žmitek. Doživel je 62 let, ki je vse po-

svetil študiju slikarstva, lovu in kinologiji (nauku o psih). Pokojni umetnik je ustvaril mnogo pomembnih del, Svetal mu spomin!